

Det var en gång...

Snipp snapp snut!
Så var sagan slut!

Hållbarhet och tillväxt

Hållbarhet och tillväxt

Kommunfullmäktige i Trosa kommun har ett övergripande mål att arbeta för en kontinuerlig tillväxt på ca 1-2% invånare per år sett över en femårsperiod. Utifrån det ska den kommunala planeringen verka för att uppnå detta mål. Under 2000-talet har befolkningen vuxit betydligt mer enskilda år vilket framförallt kan förklaras av ett högt bostadsbyggande över tid. Att kommunen periodvis växer i en snabbare takt kan ofta hanteras men över en längre period kan detta leda till påfrestningar inom kommunal service eller att infrastruktur utnyttjas mer frekvent och kapaciteten för vägar samt vatten och avlopp mm prövas. En ökande befolkning kan också påverka närströvsområden eller andra miljöer som kräver viss varsamhet.

Översiktsplanen är ett viktigt instrument att kunna balansera tillväxt med dessa värden och förutsättningar. Sker tillväxt och utveckling på bekostnad av andra värden är den inte att betrakta som hållbar på sikt. För en långsiktighet i planeringen behöver utveckling ske både utifrån att skapa en ekologisk hållbarhet men även med hänsyn till sociala och ekonomiska faktorer. Den attraktivitet Trosa kommun står för ska översiktsplanen både förvalta liksom ge förutsättningar för att utveckla. För att åstadkomma detta behöver översiktsplanen beakta samtliga dessa faktorer. Översiktsplanens sedan länge prioriterade inriktning syftar till att stärka Energi- och klimatplanens angivna utvecklingsstrategi att låta kommunens orter växa inifrån och ut.

Ekologisk hållbarhet

Samhällsplanering skapar förutsättningar för ekologisk hållbarhet och att stärka ekosystemtjänster i samhället. Planeringen kan stärka samband och stråk samt stimulera funktioner som stödjer och utvecklar ekologiska värden. En genomtänkt utbyggnadsstrategi kan också verka för att minska transportberoendet samt skapa en täthet i

bebyggelsen vilket därmed kan sänka utsläpp av koldioxid samtidigt som energiförbrukningen kan minska. Att effektivisera och stimulera hållbara tekniklösningar ger förutsättningar för en långsiktig ekologisk hållbarhet och att ekosystemtjänster tas tillvara i samhället.

Trosa kommun har nyligen antagit en ny Energi- och klimatplan där kommunens målsättningar redovisas samtidigt som ett åtgärdsprogram är kopplat till målen. Planens mål och åtgärder har beaktats vid framtagandet av den nya översiktsplanen. Vid byggnation uppmuntras till mer hållbara material såsom trä. Vid planläggning av kommunens mark finns möjlighet att lägga in detta som ett urvalskriterium vid markanvisningstävlingar eller som villkor vid försäljning. I dialog med externa exploatörer vill kommunen betona vikten av att prioritera småskalighet, landskapsanpassning samt val av hållbara material.

Tillgång till rent vatten och luft är en strategisk fråga inför framtiden. Att arbeta och planera för att förbättra miljö-kvalitetsnormer för vatten och luft är prioriterat i Trosa kommun. Genom olika typer av samarbeten över kommun- och länsgränser, genom projekt av olika slag samt inte minst genom efterföljande detaljplanering skapas förutsättningar att arbeta för att stärka den ekologiska och kemiska statusen på våra vattendrag samt att ytterligare förbättra luftkvaliteten i kommunen.

Social hållbarhet

En kommuns attraktivitet är i många fall kopplat till att ge förutsättningar för en social hållbarhet. I en orolig tid är trygghet en viktig fråga såväl för medborgare som för närings- och föreningslivet. Även tillgång till kvalitativ utbildning, arbetsplatser, tillförlitlig kollektivtrafik och annan offentlig service är faktorer som bygger social hållbarhet. Utöver det utgör det brottsförebyggande arbetet en viktig grundpelare för att skapa ett tryggt samhälle. Översiktsplanen är ett av flera sätt kommunen kan verka för att

uppnå detta och inte minst i nästa skede när nya områden ska planläggas. Genom planering av offentlig verksamhet, lokalisering av nya boendeyråden, säkerställa verksamhetsmark inför framtiden och planera för en god kollektivtrafik och infrastruktur ges grundläggande förutsättningar för en positiv utveckling. Samtidigt har tillgång till grönområden såväl i våra tätorter som på landsbygden liksom att lyfta fram kommunens kulturhistoriska värden och traditioner stor betydelse för att skapa sammanhållning och en social struktur där medborgare oavsett ålder, kön och ursprung kan växa och bidra till samhället.

Trosa kommun arbetar med dessa frågor på olika sätt. Det kan handla om renodlat folkhälsoarbete, utbildningsinsatser, brottsförebyggande arbete liksom samarbeten med externa aktörer mm. I vissa fall är verksamheten styrd av lagstiftning och en del av kommunens myndighetsutövning medan i andra fall utgör det prioriterade uppgifter i syfte att stärka kommunens invånare i ett förebyggande syfte. Inom ramen för översiktsplanen är det viktigt att lyfta fram åtgärder som kan stärka detta arbete t ex att en ny exploatering kan bidra till att öka trygghet och tillgänglighet på ett sätt som skulle vara svårt att genomföra annars. Kommunen genomför regelbundet trygghetsvandringar i samverkan med andra myndigheter i syfte att identifiera och åtgärda platser och stråk där risk finns för otrygghet, skadegörelse eller brott. Utöver detta har övervakningskameror satts upp eller kommer sättas upp på strategiska platser i brottsförebyggande syfte.

Sedan 2015 och nu senast sedan krigsutbrottet i Ukraina har Trosa kommun tagit emot nya invånare från olika delar av världen. Kommunen bedriver ett aktivt integrationsarbete där målet är att nyanlända så snabbt som möjligt ska kunna integreras i samhället genom utbildning och arbete.

Ekonomisk hållbarhet

För att Trosa kommun långsiktigt ska vara en attraktiv

kommun för medborgare och företag krävs en fortsatt god ekonomi. Snabba befolkningsförändringar kan ge tröskeffekter som leder till behov av större investeringar på samma sätt som år med lägre tillväxt kan resultera i att kommunal verksamhet kan behöva minskas. Genom att studera översiktsplanen tillsammans med befolkningsprognoser och framtida behov av lokaler för verksamheten kan kommunens organisation ha en framförhållning inför framtida investeringar. Genom att arbeta nära varandra inom organisationen ges en god grund inför framtiden som gör att konjunkturväxlingar eller oförutsedda situationer enklare kan mötas och hanteras.

Översiktsplanen tydliggör även vilka åtaganden en kommande exploatör kan möta i det fortsatta detaljplanarbetet. En transparens i dessa frågor ökar kommunens trovärdighet såväl gentemot dess invånare som företag och framtida exploatörer. Ett gott näringslivsklimat och ett rikt och levande lokalt näringsliv är en av kommunens nycklar till en fortsatt positiv utveckling. Genom att skapa förutsättningar att fortsätta stärka för kommunens företag genom att planera för ny verksamhetsmark, en varierad boendemarknad och stärkt infrastruktur ges förutsättningar för en fortsatt god ekonomisk hållbarhet.

Trosa i regionen

Trosa har sedan lång tid tillbaka hört till Storstockholms arbetsmarknadsregion och en stor del av kommunens invånare arbetspendlar till Stockholms län. Historiskt har kommunen vänt sig norrut och i viss mån mot Nyköping när det gäller arbets- och studiependling. När Ostlänken byggts ut kommer stora restidvinster göras framför allt söderut vilket öppnar upp för en ny arbets- och studiemarknad i Norrköping-Linköping. Närheten till Skavsta flygplats kommer att stärkas liksom i viss mån till målpunkter som Uppsala och Arlanda. Genom Ostlänken skapas en robusthet och tillförlitlighet i trafiknätet som periodvis saknats under senare år.

Ostlänken kommer bidra till att östra Mälardalen kommer stärkas och för Trosa kommuns räkning kommer Vagnhärad att stå inför en omfattande förändring kommande planperiod. I norra Vagnhärad planeras för en fortsatt utveckling av verksamhetsmark samtidigt som kommunens ambition är att stärka stråket mellan Ostlänkens resecentrum och Vagnhärad's torg med bostäder och trygga stråk. När riksintresseanspråket för Ostlänken lyfts kommer stora ytor att öppnas för ny exploatering och utveckling.

Redan idag finns utvecklade samarbetsforum i regionen där Trosa kommun deltar. För en mindre men samtidigt växande kommun betyder ett väl fungerande samarbete mycket. Trosa kommun prioriterar detta arbete och är mån om att vara en snabb och pålitlig partner gentemot grannkommuner, statens eller regionens representanter.

Aktuella mellankommunala frågor

För Trosa kommun består de huvudsakliga mellankommunala frågorna om utveckling av trafiksystem och kollektivtrafik där samarbete sker över läns- och kommungränser med berörd kommun, region och Trafikverket. Översiktsplanen föreslår inte någon exploatering i gränsområden till andra kommuner eller län. Andra viktiga mellankommunala frågor är arbetet med att förbättra luft- och vattenkvalitet vilket i huvudsak drivs genom Svealands luftvårdsförbund, Trosaåns vattenvårdsförbund och Svealands kustvattenvårdsförbund. Trosa kommuns översiktsplan syftar till att stödja den utveckling som läggs fast i Sörmlandsstrategin och Strukturbild Sörmland. Även den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050 för Stockholms län påverkar utvecklingen i Trosa kommun.

Tillväxt i balans

Trosa kommun har under de senaste åren varit en av de snabbast växande kommunerna procentuellt sett vilket kan förklaras av att kommunen också placerat sig högst i antal producerade bostäder per 1.000 invånare.

Kommunfullmäktige har ett fastställt mål om att kommunen ska växa med 1-2% per år sett över en femårsperiod. Under de senaste åren har detta mål nåtts med råge. För att nå målet krävs en aktiv samhällsplanering med ett brett fokus vad gäller utbud på bostadsmarknaden. Samtidigt är det viktigt att skapa en balans mellan tillväxt och bevarande.

Översiktsplanen redovisar ett möjligt tillskott på drygt 2.500 bostäder i Vagnhärad, Trosa och Västerljung med tyngdpunkt i Vagnhärad. Med dagens hushållssammansättning betyder det upp till ca 6.000 nya invånare under planperioden. Samtidigt kommer byggnationen av Ostlänken betyda ett tillskott på nya invånare som är svår att prognosticera idag. Utifrån ovanstående krävs att kommunen har en framförhållning för offentlig service, infrastruktur och beredskap för att möjliggöra en fortsatt utveckling av handel och annan verksamhet.

Samtidigt behöver översiktsplanen förhålla sig till Fastlagd kurs för Trosa kommun som bl a anger att "Kommunen ska växa i sådan takt att varje tätorts karaktär och idyll bibehålls. Varje orts särprägel ska tillvaratas.". Därutöver krävs en balans mellan tillväxt och bevarande där planförslaget är resultatet av en vägning mot gröna, blå och kulturmiljövärden. Översiktsplanen har sedan lång tid tillbaka prioriterat att både peka ut prioriterad grönstruktur såväl inom som utanför tätorterna samtidigt som planen ger förutsättningar för nya attraktiva boendeområden och möjligheter för det lokala näringslivet att växa.

Hållbarhet och ekosystemtjänster

Översiktsplanen visar inriktningen för kommunens mark- och vattenanvändning på kort och lång sikt och därmed ett av de viktigaste dokumenten för kommunens hållbarhetsarbete. Långsiktig hållbarhet innebär att kommunens resurser används på ett rimligt sätt och att avvägningar görs utifrån flera perspektiv. Det handlar både om att verka för att gröna och blå värden värnas samtidigt som

kommunens invånare och företag ges förutsättningar till utveckling.

Hållbarhet är ett vitt begrepp som rymmer flera perspektiv. Utöver att miljöhänsyn av olika slag ska präglade över-
siktsplanens sammanvägda förslag är det av betydelse att kommunens översiktsplan är ekonomiskt hållbar och stärker sociala faktorer som exempelvis folkhälsa, trygghet, utbildningsnivå, delaktighet i samhället, möjlighet till arbete mm. Detta blir särskilt viktigt i en växande kommun där tillväxt behöver balanseras för att säkerställa att de värden kommunen står för äventyras. Kommunens planering syftar till att ge ett starkt underlag för service, handel och skatteunderlag. Genom ett varierat utbud av bostäder i olika bostadsformer förbättras möjligheterna för det lokala näringslivet att locka nya medarbetare. Satsningar på attraktiv kollektivtrafik minskar resandet med bil och ökar samtidigt möjligheterna för arbetspendling och utbildning.

Ur ett samhällsbyggnadsperspektiv har kommunen sedan lång tid tillbaka arbetat utifrån strategin att förtäta befintliga tätorter samt stärka prioriterade kollektivtrafikstråk. Även i framtiden bedöms detta utgöra grunden för kommunens planering men med tanke på ett framtida förändrat klimat behöver förtätning ske med hänsyn till bl a framtida behov av parkmiljöer, ytor för att hantera kraftig nederbörd eller värmeböljor. Den prioriterade grönstrukturen i tätorterna kombinerat med befintliga parkmiljöer och fastighetsstruktur fyller fler funktioner än att bara skapa attraktiva miljöer för boende och besökare. Samtidigt behöver alltid en avvägning mellan olika intressen göras med tanke på att kommunen vill undvika en utglesning av ny bebyggelse vilket både riskerar att leda till ökat bilberoende eller infrastruktur inte kan utnyttjas effektivt.

Redan i översiktsplanen från 2010 gavs uppdraget att kombinera hållbarhet och attraktivitet. Genom att planera för långsiktig hållbarhet skapas långsiktiga förutsättningar

för attraktivitet. Detta kan ta sig olika uttryck. Det kan handla om att blanda olika typer av bostäder i ett boendoområde samtidigt som tillgängligheten till kollektivtrafik, förskola och skola eller vårdcentral stärks. Eller att utforma kommunens parker och offentliga miljöer på ett sätt som både stärker stadsbilden och upplevelsen samtidigt som platsen fungerar för att omhänderta och rena dagvatten eller skapa livsmiljöer för fåglar och insekter i syfte att stärka ekosystemtjänster.

Natur och vår omgivande miljö bidrar på olika sätt till kommunens hållbarhetsarbete och brukar sammanfattas inom begreppet ekosystemtjänster. Den biologiska mångfalden och ett fungerande ekosystem är en förutsättning för vårt samhälle. Det kan handla om att stärka folkhälsan med renare luft och mark eller helt enkelt att människor blir friskare och starkare av att röra sig i naturen eller i trygga gröna miljöer i våra tätorter. Träd, vattendrag, ängar och parker kan erbjuda livsmiljöer för djur, pollinatörer och växter som hjälper oss att stärka samhället i stort. Effekter av översvämningar kan begränsas av gröna ytor eller diken som kan ta omhand vatten vid exempelvis ett kraftigt skyfall. Översiktsplanen kan peka på områden som är särskilt viktiga att bevara för detta ändamål och sedan kan kommunen i kommande detaljplaner säkerställa att ytor bevaras, dagvatten hanteras på ett hållbart sätt och träd och planteringar prioriteras. Att dra nytta av dessa ekosystemtjänster gynnar såväl den biologiska mångfalden som människors hälsa och utveckling, kommunens beredskapsarbete och hållbarhet i stort.